

LA HISTÒRIA DE RTVV CANAL 9

(I) Què no ha estat

Francesc Esteve (València)

El nou d'octubre d'enguany fa dos anys que la TVV començà oficialment les emissions. Dos anys és un termini prou llarg per a fer-ne una valoració justa i distanciada: el marge de confiança que es pot atorgar a un mitjà novell ja es pot donar per ben conclòs. La TVV s'ha mostrat com ha d'ésser —o, si més no, com han volgut que fos—.

Però, per a dir com han volgut que fos, en el cas de TVV, s'ha de subratllar, sobretot, com no han volgut que fos, perquè la TVV no naixia en el buit. Comencem pels precedents. Els precedents eren la TV3, ETB i la TVG, televisions que emeten íntegrament en català, en èuscar i en portuguès.

En el segon cas, el basc, per a una població només la quarta part de la qual coneix la llengua. Hem dit «que emeten íntegrament» i ens hem d'afanyar a dir que l'«íntegrament» fóra sobrer ací si no fos precisament pel cas de la TVV. Perquè totes les televisions —totes les que són normals— emeten en una llengua: més encara si la funció principal que els és encomanada, llur principal raó d'ésser, és la normalització lingüística. I la normalització lingüística en els mitjans de comunicació no és cap sobrepreu a les emissions normals: és, senzillament, emetre amb normalitat —també quant a la llengua—.

A més d'aquests precedents, la TVV tenia superada ja la «prova d'ús», allò que més és temia quan havia d'aparèixer la televisió en català (o en èucar, etc.). Acostumats que televisió volia dir televisió en espanyol, hi havia la por que els espectadors no n'acceptessin una que, sense perdre la versemblança, fes parlar en català Paul Newman, Liz Taylor, els indis de l'oest o els ramaders-petrolers de Dallas. El «rebuig», si ho hem de dir en termes mèdics, que els qui muntaren la TV3 temien per al Principat ja era «guarit» al País Valencià quan nasqué la TVV. Però, a més a més, era guarit des d'unes condicions força més difícils. Una, la manca de tradició en l'ús públic culte del català: ni en el teatre ni en la progra-

mació «regional» de la TVE. L'altra, els prejudicis i tota la campanya d'intoxicació anticatalanista. La tercera, que la TV3 no feia —no ha fet— res per superar el seu exclusiu barcelonisme lingüístic i informatiu. Ni l'accent —monolític—, ni l'abast informatiu ni el destinatari que la TV3 tenia —té— «in mente» no hi ajudaven gaire. Malgrat tot això, la TV3 havia fet normal entre els valencians la televisió en català. La TVV no podia partir de posicions més còmodes.

De fet, la TVV va partir de posicions descaradament còmodes quan, ja en l'emissió de proves, els seus responsables decidiren que l'única, exactament l'única freqüència que la TVV podia ocupar era la de TV3. Volia dir, doncs, que els ciutadans valencians que sintonitzàvem la TV3 no estàvem autoritzats a triar. Els nostres notables, —aquells a qui se'ls omple la boca parlant de democràcies i obertures a Europa— triaven democràticament per nosaltres quina televisió volíem veure en aquella freqüència. Tant feia que ens haguéssim pagat una antena, un bo per a un repetidor o que ja haguéssim estat connectant TV3 més de tres anys perquè volíem i ens agradava. I ens agradava, entre altres motius, perquè era l'únic mitjà àudio-visual que ens parlava en la nostra llengua.

Eliminaven, així, una competència per una via escandalosament deslleial i bàrbarament insultant per als qui l'havíem triada o volíem poder triar-la quan ens plagués. Però del mateix colp impediem no sols que els espectadors poguessin escollir, sinó també que poguessin comparar. Comparar la televisió militantment bilingüe i provinciana que han fet amb una altra d'unilingüe, àgil i amb dignitat —sense que això vulgui dir que TV3 sigui res de l'altre món—. I prou que ens hauria agradat, als treballadors de la TVV en general i als assessors lingüístics en particular, demostrar que podíem fer tan bona televisió com qualsevol, millor i tot. Que ens hi podíem imposar per la via de la qualitat, d'una oferta solvent i atractiva. En aquest dos anys d'emissió no ens han deixat.

Plantejada com a televisió de substitució i no podent tenir dues televisions en català, el mal menor era que almenys la TVV seguís l'unilingüisme de la TV3 —i de la resta de televisions autonòmiques—. Això feren creure els nostres notables, que invocaren el patriotisme local i la necessitat de proteccionisme televisiu en termes farisaicament liberals: «primer, la TVV; després, les altres». Ja entenguérem que «després», volia dir «mai» per a la TV3, perquè les televisions en espanyol són —sembla— ben valencianes i absolutament inqüestionables. Com sempre però, més d'un ciutadà benintencionat s'hi resignava amb allò de «Mira, si almenys la TVV serà tota en valencià,...»

Hi havia, tanmateix, quelcom més que «precedents» i «esperances» per a creure que la TVV podia ésser normal lingüísticament. Acció Cultural del País Valencià havia recollit més de cent mil signatures que demanaven que la TVV emetés en català. També a instàncies d'ACPV, més de tres-cents ajuntaments valencians de tots els partits polítics —entre els quals més de trenta de castellanoparlants— s'havien manifestat en termes semblants. O sia, que d'allò que en diuen «demanda cívica», no en mancava pas.

Tampoc no mancava legislació que ho avalés. La «Llei d'ús i Ensenyament del Valencià», l'equivalent mutilat i devaluat —ja des del títol— del que en altres comunitats autònomes és la «Llei de Normalització Lingüística», disposa en el seu article 25è: «El Consell de la Generalitat Valenciana vetllarà perquè el valencià tinga una adequada presència a les emissores de ràdio i televisió i altres mitjans de comunicació gestionats per la Generalitat Valenciana, o sobre els quals aquesta Llei tinga competència» i «Impulsarà l'ús del valencià a les emissores de ràdio i televisió» « La mateixa «Llei de Creació de la RTVV» determina que s'adreçarà a «superar la relació de desigualtat entre les dues llengües oficials de la Comunitat Autònoma» per mitjà de «la promoció i protecció lingüística de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana».

És clar que els nostres legisladors no s'enganxen els dits ni van mai més enllà d'altisonants declaracions de bona voluntat; llur repertori lèxic prou que ho proclama: «vetllar», «impulsar», «promoure», «adequada presència». Però, fins i tot tirant pel cap baix, era de molta barra pretendre que l'«adequada presència» o «impuls» i la «promoció» podia ésser, en un mar d'ofertes en espanyol, altra cosa que una TVV en català. El fet consumat és que el català sovint no ha arribat ni al cinquanta per cent.

En aquest «in crescendo» de dimissions i fraus tenen un lloc d'honor els dos responsables màxims de la RTVV. L'un, el seu director general, Amadeu Fabregat, que declarava públicament a Barcelona el 6 d'abril del 1989: «La Televisió Valenciana serà en valencià. No perquè ho diga jo. Està en la Llei, està en la voluntat de les Corts Valencianes, està en la voluntat del Consell d'Administració, i per tant, ací no hi ha dubte possible». L'afirmació era inequívoca, però, a més, aquest senyor exclòia les vaguetats legislatives i precisava fins al detall: «Més concreció: les pel·lícules que no siguen de producció espanyola, igual que fa TV3, es doblaran al valencià. Els programes es presentaran en valencià. La continuïtat es farà en valencià».

No cal cap comentari, fora de remetre el lector al llibre *NOSALTRES (i) ELS VALENCIANS* (Acta, Barcelona, 1990), on podrà trobar la cita i altres sucoses consideracions.

Un mes després i cinc abans de les emissions de la TVV, el 18 de maig de 1989, el molt honorable president de la Generalitat Valenciana, Joan Lerma i Blasco, comprometia l'honorabilitat de la seva paraula amb aquestes declaracions fetes a Benicàssim: «la TVV emetrà en valencià perquè ja hi ha una oferta televisiva en castellà, representada pels dos canals públics de TVE i les futures cadenes de televisió privades». Com es pot veure, un raonament i una promesa impecables per a un incompliment impresentable.